

เรื่องนำรัฐเกี่ยวกับ

พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐

ดร. ครรชิต มัลลียงศ์

เอกสารฉบับนี้จัดทำขึ้นเพื่อแนะนำการใช้งานคอมพิวเตอร์แก่ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ทั่วไป เพื่อป้องกันไม่ให้ทำผิดอันจะทำให้ตนเองและบริษัทต้องประสบปัญหา เนื้อหาในเอกสารนี้ส่วนใหญ่จะเน้นที่พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. ๒๕๕๐ ซึ่งบังคับใช้มาตั้งแต่วันที่ กรกฎาคม ๒๕๕๐ แต่คนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยทราบรายละเอียด อย่างไรก็ตามผู้เขียนยังได้แนะนำการใช้งานบางอย่างที่จะไม่ทำให้เกิดปัญหากับพระราชบัญญัติอื่น ๆ ด้วย รูปแบบของเอกสารเป็นแบบถามตอบเพื่อให้เข้าใจได้ง่าย และ ผู้อ่านอาจจะเข้าไปอ่านเนื้อหาส่วนที่ตนสนใจได้ทันที

ทำไมจึงต้องมี พระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ด้วย?

คอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์มากต่อมนุษย์ในยุคปัจจุบันก็จริง แต่ขณะเดียวกันก็มีคนจำนวนมากที่ใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ทำให้เกิดปัญหาแก่มนุษย์เหมือนกัน ปัญหาสำคัญคือ การใช้คอมพิวเตอร์ในการก่ออาชญากรรม, ก่อการร้าย, หลอกหลวงผู้บริโภค, โจรกรรมข้อมูลและโปรแกรม, สร้างความเสียหายให้แก่บุคคลและองค์กร, รวมทั้ง การเผยแพร่ภาพลามกอนาจารและข่าวสารที่สร้างความตระหนกแก่สาธารณะ

การที่จะหยุดยั้งบุคคลที่ใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ผิดเหล่านี้ไม่อาจทำได้ด้วยการขอร้องหรือฝืนอบรม แต่ต้องใช้วิธีบังคับด้วยกฎหมาย เพราะถ้าไม่มีการกำหนดว่าการกระทำความผิดดังกล่าวข้างต้นเป็นความผิดก็จะไม่สามารถลงโทษผู้กระทำผิดได้

เจตนารมณ์ของกฎหมายมีอะไรบ้าง

มีสามประการคือ หนึ่ง กำหนดว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ผิดและจะต้องถูกลงโทษด้วยวิธีใด (จำคุก, ปรับ, หรือ ทั้งจำทั้งปรับ) สองกำหนดหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้ว่ามีอะไรบ้าง และ สามกำหนดหน้าที่ของผู้ให้บริการระบบคอมพิวเตอร์ว่าจะต้องจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างไรบ้าง

ผู้ให้บริการระบบคอมพิวเตอร์คือใคร

“ผู้ให้บริการ” ตามกฎหมายนี้ หมายถึงผู้ให้บริการแก่บุคคลอื่นในการเข้าสู่อินเทอร์เน็ต ซึ่งอาจแบ่งได้หลายกลุ่ม เช่น ผู้ประกอบกิจการโทรคมนาคม และการกระจายภาพและเสียง, ผู้ให้บริการโทรศัพท์เคลื่อนที่, มหาวิทยาลัยและสถานศึกษา, บริษัทหน่วยงานและห้างร้าน ที่มีเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่

เข้าถึงระบบอินเทอร์เน็ตได้, ผู้ให้บริการให้เช่าคอมพิวเตอร์เพื่อตั้งเว็บไซต์, ผู้ให้บริการร้านอินเทอร์เน็ต หรือ อินเทอร์เน็ตคาเฟ่

ผู้ให้บริการเหล่านี้ต้องจัดเก็บข้อมูลที่ทางกระทรวงไอซีทีได้กำหนดขึ้น

ระบบคอมพิวเตอร์หมายถึงอะไรบ้าง

กฎหมายระบุว่าระบบคอมพิวเตอร์ หมายถึง อุปกรณ์ หรือ ชุดอุปกรณ์ของคอมพิวเตอร์ที่เชื่อมการทำงานเข้าด้วยกัน โดยสามารถใช้โปรแกรมสั่งงานให้อุปกรณ์นั้นทำงานประมวลผลข้อมูลได้โดยอัตโนมัติ

เมื่อพิจารณาในแง่นี้ คอมพิวเตอร์ที่กล่าวถึงใน พระราชบัญญัตินี้ สามารถรวมถึงโทรศัพท์มือถือรุ่นใหม่ ๆ ที่ทำงานด้วยโปรแกรม, เครื่องเล่นเกม, ตู้เอทีเอ็ม, เครื่องเก็บเงิน ณ จุดขาย (Cash register และ Point of Sale หรือ POS), อุปกรณ์การแพทย์บางอย่าง, เครื่องจักรในโรงงานที่ใช้วงจรคอมพิวเตอร์ควบคุม และอาจจะรวมไปถึงกล่องที่รับสัญญาณเคเบิลทีวีด้วย

พระราชบัญญัตินี้กำหนดความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ไว้กี่มาตรา มีอะไรบ้าง

พรบ. นี้ได้กำหนดความผิดไว้ในหมวด ๑ รวมทั้งหมวด ๑๓ มาตรา ดังมีรายละเอียดและข้อแนะนำในการหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดความผิดดังนี้

มาตรา ๕ ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งระบบคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึง โดยเฉพาะ และ มาตรการนั้นมีได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือ ทั้งจำทั้งปรับ

คอมพิวเตอร์ในบริษัท (หรือของส่วนตัว) ทุกเครื่องต้องกำหนดชื่อผู้ใช้และรหัสผ่าน เพื่อป้องกันไม่ให้คนอื่นเข้ามาใช้เครื่องได้ ถ้าไม่มีการป้องกัน ก็อาจจะมีผู้มาใช้เครื่องของเราได้ง่าย ๆ และอาจจะกลายเป็นปัญหาให้เราได้ถ้าหากเขาใช้คอมพิวเตอร์ของเรากระทำความผิดและเราไม่สามารถพิสูจน์ได้ว่าเราไม่ได้สนับสนุนให้เขากระทำ

เมื่อเครื่องได้รับการป้องกันอย่างดี และมีผู้เปิดเข้าไปใช้คอมพิวเตอร์ได้โดยใช้รหัสผ่านของเจ้าของ (ซึ่งอาจจะรู้รหัสผ่านเพราะได้รับการบอกเล่า, ทดลองกำหนดขึ้น, หรือรู้เพราะเขามีหน้าที่รู้ เช่น เป็นผู้บริหารระบบ) การกระทำเช่นนี้ก็มีความผิดตามมาตรา ๕

ด้วยเหตุนี้ เราต้องระมัดระวังอย่าไปเปิดคอมพิวเตอร์ของคนอื่น แล้วใช้รหัสผ่านของเขาเข้าไปใช้เครื่องของคนนั้น ไม่ว่าจะเพื่อทำงานใด ๆ ยกเว้นแต่เมื่อได้รับอนุญาตจากผู้เป็นเจ้าของรหัสผ่านนั้น

ในกรณีที่เราเป็นเจ้าของหรือผู้ดูแลเครื่องคอมพิวเตอร์หนึ่งเป็นประจำ ก่อนที่เราจะยอมให้ใครใช้คอมพิวเตอร์ของเราโดยใช้รหัสผ่านของเรา จะต้องแน่ใจว่าเขาจะไม่ใช้คอมพิวเตอร์ในทางที่ผิด และทางที่ดีหลังจากเขาใช้งานแล้ว ควรเปลี่ยนรหัสผ่านใหม่

มาตรา ๖ ผู้ใดล่วงรู้มาตรการป้องกันการเข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์ที่ผู้อื่นจัดทำขึ้นเป็นการเฉพาะ ถ้านำมาตรการดังกล่าวนั้นไปเปิดเผยโดยมิชอบในประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การที่เราล่วงรู้รหัสผ่านเข้าไปใช้คอมพิวเตอร์ของผู้อื่น ไม่ว่าจะเพราะเจ้าของเป็นคนบอกเอง หรือเพราะเป็นหน้าที่คือเป็นผู้บริหารระบบ เราต้องไม่นำรหัสผ่านนั้นไปบอกคนอื่น ความจริงแล้วมาตรานี้กำหนดขึ้นเพื่อป้องกันผู้ทำหน้าที่ดูแลระบบไม่ให้นำรหัสผ่านของผู้ใช้บริการไปเผยแพร่ มาตรานี้จึงช่วยสร้างความมั่นใจแก่ผู้ว่าจ้าง

เหตุการณ์นี้จะไม่เกิดแก่ผู้เป็นเจ้าของเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนตัว ถ้าหากเขาคอยเปลี่ยนรหัสผ่านอยู่เสมอ เครื่องโน้ตบุ๊กบางรุ่นใช้วิธีตรวจสอบลักษณะส่วนตัวของเจ้าของ เช่น ตรวจสอบลายนิ้วมือก่อนยอมให้ใช้งาน เราเรียกวิธีนี้ว่า biometrics

มาตรา ๗ ผู้ใดเข้าถึงโดยมิชอบซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีมาตรการป้องกันการเข้าถึงโดยเฉพาะ และมาตรการนั้นมิได้มีไว้สำหรับตน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปีหรือปรับไม่เกินสี่หมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

การเข้าถึงข้อมูลของคนอื่นที่มีรหัสผ่านป้องกันถือเป็นความผิด และถึงแม้ว่าข้อมูลนั้นจะอยู่ในคอมพิวเตอร์ของเราเอง การเข้าถึงก็ผิด เช่น ถ้าหากบริษัทให้เราใช้คอมพิวเตอร์เครื่องหนึ่งซึ่งมีฐานข้อมูลเกี่ยวกับการขายสินค้าอยู่ในฮาร์ดดิสก์ แต่บริษัทได้ป้องกันฐานข้อมูลนี้ไว้ด้วยรหัสผ่าน ตัวเราไม่มีหน้าที่เกี่ยวกับฐานข้อมูลนี้ แต่เรารู้รหัสผ่านของฐานข้อมูลนี้และเข้าไปเปิดอ่านข้อมูลก็ถือว่าผิดตามมาตรานี้ ยิ่งถ้าข้อมูลนั้นอยู่ในคอมพิวเตอร์ของคนอื่นและมีรหัสผ่านด้วย การที่เราเข้าไปอ่านข้อมูล ก็เท่ากับว่าเราได้กระทำความผิดสองมาตรา คือมาตรา ๕ และ ๗

มาตรานี้ช่วยให้ความมั่นใจแก่เราในกรณีที่เราฝากเว็บไซต์ หรือ ฐานข้อมูลไว้ที่ผู้ให้บริการภายนอก ทำให้แน่ใจว่าผู้ให้บริการจะไม่มาแอบมาเปิดฐานข้อมูลของเราดู เพราะถ้าเข้าไปดูโดยเราไม่ยินยอมก็จะมีความผิด

มาตรา ๘ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์เพื่อดักจับไว้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นที่อยู่ระหว่างการส่งในระบบคอมพิวเตอร์ และข้อมูลคอมพิวเตอร์นั้นมิได้มีไว้เพื่อประโยชน์สาธารณะ หรือเพื่อให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน ๓ ปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ข้อมูลที่ส่งในระบบคอมพิวเตอร์อาจจะเป็นข้อมูลการขายสินค้า เช่น QRMS หรืออีเมลก็ได้ การดักจับข้อมูลหรืออีเมลของคนอื่นซึ่งไม่ใช่ข้อมูลเพื่อประโยชน์ของสาธารณะถือเป็นความผิดตามมาตรานี้ ผู้ที่ดักจับข่าวที่สำนักข่าวจัดทำขึ้นและส่งทางคอมพิวเตอร์ออกไปให้คนอื่นรู้อาจจะไม่ผิด กม. นี้ แต่การดักจับภาพเคเบิลทีวีโดยไม่ยอมเสียค่าสมาชิก อาจจะผิด เพราะสัญญาณภาพก็อาจถือว่าเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์

และ ผู้ให้บริการเคเบิลทีวีก็ไม่ได้ต้องการให้บุคคลทั่วไปใช้ประโยชน์ เพราะเขาขายบริการให้เฉพาะสมาชิกเท่านั้น

มาตรา ๕ ผู้ใดทำให้เสียหาย ทำลาย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือ เพิ่มเติมไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นโดยมิชอบต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

พรบ. นี้ไม่ได้กำหนดว่าข้อมูลคอมพิวเตอร์ต้องอยู่ในรูปแบบใด แต่กำหนดว่าอยู่ในสภาพที่ระบบคอมพิวเตอร์อาจประมวลผลได้ ดังนั้น การไปแก้ไขข้อมูลต่าง ๆ เช่น ข้อมูลเกรดคะแนน, ข้อมูลเวชระเบียน, ข้อมูลข่าวสาร, ข้อมูลการซื้อขายสินค้า ซึ่งอยู่ในระบบคอมพิวเตอร์ หรือบันทึกบนสื่อคอมพิวเตอร์ ก็เป็นความผิด หากเราจงใจทำให้แผ่นซีดีบันทึกข้อมูลคนอื่นเสียหาย ความเสียหายจะไม่ใช่เฉพาะมูลค่าของแผ่นซีดีเปล่าเท่านั้น แต่อาจจะผิดกฎหมายนี้ด้วย

วิธีที่ปลอดภัยแก่ตัวเรามากที่สุดก็คืออย่าไปยุ่งเกี่ยวกับข้อมูลของคนอื่น จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงเล็กน้อยก็ไม่ได้ มีข้อยกเว้นแต่เพียงว่าเรากระทำโดยชอบ เช่น เรามีหน้าที่เกี่ยวกับงานข้อมูล และ ระหว่างที่เราปฏิบัติงานนั้นเราพบว่าข้อมูลบางรายการผิดพลาด เราก็แก้ไขให้ถูกต้อง แบบนี้เป็นการทำตามหน้าที่ จึงไม่ผิด

มาตรา ๑๐ ผู้ใดกระทำด้วยประการใดโดยมิชอบ เพื่อให้การทำงานของระบบคอมพิวเตอร์ของผู้อื่นถูกระงับ ชะลอ ชัดขวาง หรือ รบกวนจนไม่สามารถทำงานตามปกติได้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรานี้กำหนดไว้เพื่อห้ามปรามการส่งไวรัส, หนอน, สเปมเมล, แอดแวร์ ไปให้ผู้อื่นเพราะอาจจะสร้างความยุ่งยากหรือรบกวนการทำงานของผู้อื่น พนักงานทั่วไปอาจจะสร้างไวรัสคอมพิวเตอร์ไม่เป็น แต่ถ้าบังเอิญเครื่องของตนได้รับไวรัสมา แล้วเกิดนึกสนุกส่งไวรัสนั้นไปให้ผู้อื่นจนทำให้เขาใช้คอมพิวเตอร์ทำงานไม่ได้ก็จะเป็นความผิด วิธีที่ถูกต้องก็คือ หากเครื่องที่เราใช้อยู่ติดไวรัสหรือสงสัยว่าจะติดไวรัส ให้แจ้งทางศูนย์ไอทีให้ส่งพนักงานมาช่วยแก้ไข

การแก้ไขเปลี่ยนแปลงหน้าเว็บของผู้อื่นก็เข้าข่ายความผิดตามมาตรา นี้ โดยทั่วไปแล้วคนที่จะทำเรื่องเช่นนี้ได้ต้องมีความรู้ในเรื่องระบบคอมพิวเตอร์อย่างลึกซึ้ง คนที่ชอบเจาะระบบคอมพิวเตอร์ไปแก้ไขเปลี่ยนแปลงข้อมูลหรือเว็บของผู้อื่นควรยุติพฤติกรรมนี้เสีย

ผู้ที่รำคาญเว็บของบริษัทหรือหน่วยงานอื่น จนถึงขั้นที่ดำเนินการเขียนโปรแกรมให้คอมพิวเตอร์ส่งอีเมลจำนวนมากเข้าไปที่บริษัทหรือหน่วยงานนั้นจนทำให้เว็บเซิร์ฟเวอร์ของเขาล่ม และทำงานไม่ได้ตามปกติก็เป็นความผิด

มาตรานี้ไม่ได้ระบุวิธีการขัดขวางรบกวนเอาไว้ ดังนั้นการบุกเข้าไปทำลายคอมพิวเตอร์และอุปกรณ์ รวมทั้งการขัดขวางผู้ใช้ไม่ให้ใช้คอมพิวเตอร์ทำงานก็อาจจะผิดได้ อนึ่งการทำลายคอมพิวเตอร์ก็อาจจะผิดกฎหมายอาญาอีกด้วย

มาตรา ๑๑ ผู้ใดส่งข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์แก่บุคคลอื่น โดยปกปิดหรือปลอมแปลงแหล่งที่มาของการส่งข้อมูลดังกล่าว อันเป็นการรบกวนการใช้ระบบคอมพิวเตอร์ของบุคคลอื่นโดยปกติสุข ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

ผู้ใช้จดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรืออีเมลเป็นประจำ ต่างก็ทราบดีว่าอีเมลนั้นมักระบุตัวผู้ส่งและแอดเดรสด้วย แต่บางครั้งก็มีผู้ส่งอีเมลที่มีการปกปิดหรือปลอมแปลงแอดเดรสไปให้ผู้อื่น ที่ทำเช่นนี้อาจเป็นเพราะเขาต้องการรบกวนหรือหลอกลวงผู้อื่น การทำเช่นนี้ถือเป็นความผิด เพราะถ้าหากเกิดปัญหาขึ้นก็จะทำให้สืบสาวไปถึงจุดกำเนิดของอีเมลไม่ได้

ให้สังเกตว่าความผิดตามมาตรา ๑๑ ไม่ได้กำหนดโทษจำคุกเอาไว้

มาตรา ๑๒ หากกระทำความผิดตามมาตรา ๕ หรือ ๑๐ และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ประชาชน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินสองแสนบาท แต่ถ้าเป็นการกระทำที่น่าจะเกิดความเสียหายต่อข้อมูลคอมพิวเตอร์หรือระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวกับการรักษาความมั่นคงปลอดภัยของประเทศฯ ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีจนถึงสิบห้าปี และ ปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสามแสนบาท และถ้าทำให้มีผู้เสียชีวิตด้วย ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี

มาตรานี้ช่วยปรามคนที่คิดจะปลอมแปลงข้อมูล หรือ สร้างความเสียหายให้แก่ระบบคอมพิวเตอร์ว่า หากการกระทำนั้นทำให้มีผู้เสียชีวิต หรือทำให้ระบบคอมพิวเตอร์ที่เกี่ยวข้องกับการรักษาความมั่นคงได้รับความเสียหาย จะต้องถูกลงโทษหนัก

ยกตัวอย่างเช่น การแก้ไขข้อมูลเวชระเบียนของโรงพยาบาล อาจทำให้คนไข้ตายได้ ถ้าพิสูจน์ได้ว่าใครทำก็จะมีโทษหนักมาก

มาตรา ๑๓ ผู้ใดจำหน่ายหรือเผยแพร่ชุดคำสั่งที่จัดทำขึ้นโดยเฉพาะเพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการกระทำความผิดตามมาตรา ๕ ถึง ๑๑ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

ปัจจุบันมีผู้จัดทำโปรแกรมที่อาจนำไปใช้เป็นเครื่องมือกระทำความผิดต่าง ๆ ข้างต้น การจัดทำขึ้นอาจเพื่อทดลอง หรือ เพื่อใช้สอนหลักการบางอย่าง แต่ถ้าทำขึ้นมาแล้วนำไปจำหน่าย หรือ เผยแพร่ก็จะผิด ดังนั้นทางที่ดีอย่าคิดสร้างโปรแกรมแบบนี้จะดีกว่า หรือถ้ามีคนส่งมาให้เรา ก็ไม่ควรเก็บไว้, ไม่ควรนำไปขาย และ ไม่ควรส่งต่อไปให้คนอื่น ควรจะลบทิ้งไปเลย

มาตรา ๑๔ ผู้ใดกระทำความผิดที่ระบุต่อไปนี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(๑) นำข้อมูลคอมพิวเตอร์ปลอมหรือเป็นเท็จเข้าสู่ระบบ และน่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

(๒) นำข้อมูลคอมพิวเตอร์เท็จเข้าสู่ระบบ และน่าจะเกิดความเสียหายต่อความมั่นคงของประเทศ หรือทำให้ประชาชนตื่นตระหนก

(๓) นำข้อมูลคอมพิวเตอร์ใด ๆ เข้าสู่ระบบ และข้อมูลนั้นเป็นความผิดเกี่ยวกับความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้ายตามประมวลกฎหมายอาญา

(๔) นำข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่มีลักษณะอันลามกเข้าสู่ระบบและประชาชนทั่วไปเข้าถึงได้

(๕) เผยแพร่หรือส่งต่อข้อมูลข้างต้น

มาตรานี้ค่อนข้างยาว และ ครอบคลุมเรื่องเกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล ซึ่งอาจจะปลอม, เป็นเท็จ, สร้างความตื่นตระหนก และมีลักษณะลามก ซึ่งประชาชนเข้าถึงได้ รวมทั้งการจัดเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการก่อการร้าย หรือ กระทบความมั่นคง ซึ่งไม่ได้ระบุว่าต้องให้ประชาชนเข้าถึงได้ การเก็บข้อมูลลามกไว้ในเครื่องตนเอง ไม่มีคนรู้เห็น นั้นไม่ผิดตามกฎหมายนี้ แต่อาจจะผิดระเบียบบริษัทด้วยศีลธรรมอันดี หรืออาจจะผิดตามประมวลกฎหมายอาญา อย่างไรก็ตามถ้าผู้ใดมีข้อมูลอันมีลักษณะลามกอนาจารแล้วส่งต่อให้ผู้อื่น ผู้ส่งก็จะผิด ส่วนการจัดเก็บข้อมูลก่อการร้ายนั้น ยังไม่ต้องส่งต่อก็ผิดแล้ว

ทุกวันนี้มีผู้ส่งภาพ ไป ภาพเปลือย ทางอีเมลให้ผู้อื่นอยู่เสมอ บางภาพอาจจัดทำขึ้นเป็นงานศิลปะ แต่บางภาพก็มีลักษณะยั่วทางกามารมณ์ เราต้องระมัดระวังอย่าส่งภาพเหล่านี้ต่อไป และทางที่ดีก็ไม่ควรบันทึกเก็บไว้ในเครื่อง

มาตรา ๑๕ ผู้ให้บริการผู้ใดจงใจสนับสนุนหรือยินยอมให้มีการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔ ในระบบ

คอมพิวเตอร์ที่อยู่ในความควบคุมของตนต้องระวางโทษเช่นเดียวกับผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๑๔

ผู้บริหาร, หัวหน้างาน และ เจ้าของกิจการต้องควบคุมการใช้งานคอมพิวเตอร์ของพนักงาน อย่าให้เกิดการกระทำความผิดตามมาตรา ๑๔ วิธีการคือ ต้อง ออกนโยบาย และระเบียบห้ามพนักงานกระทำความผิด ต้องหมั่นตรวจสอบการใช้คอมพิวเตอร์ของพนักงานเป็นประจำ

มาตรา ๑๖ ผู้ใดนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์ที่ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ซึ่งข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่ปรากฏเป็นภาพของผู้อื่น และ ภาพนั้นเป็นภาพที่เกิดจากการสร้างขึ้น ตัดต่อ เดิม หรือ ดัดแปลงด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์หรือวิธีการอื่นใด ทั้งนี้ โดยประการที่น่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น ถูกเกลียดชัง หรือได้รับความอับอาย ต้องระวาง โทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือ ปรับไม่เกินหกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

(หากทำโดยสุจริต ผู้กระทำไม่มีความผิด, เป็นความผิดที่ยอมความกันได้)

มาตรฐานป้องกัน ไม่ให้นำภาพผู้อื่นมาตัดต่อหรือตัดแปลงแล้วจัดทำเป็นข้อมูลคอมพิวเตอร์ที่
ประชาชนทั่วไปอาจเข้าถึงได้ และน่าจะทำให้ผู้อื่นนั้นเสียชื่อเสียง ถูกดูหมิ่น เกลียดชัง หรือได้รับความอับ
อาย เหมือนที่เป็นข่าวอยู่เสมอว่ามีการนำภาพดาราสาวไปตัดต่อให้กลายเป็นภาพเปลือยจนได้รับความอับ
อาย ให้สังเกตด้วยว่า การตัดต่อภาพนั้นจะใช้คอมพิวเตอร์ทำ หรือจะใช้กรรไกรตัดต่อ ก็ผิดทั้งนั้น

ในทางปฏิบัตินั้น การซื้อพิสูจน์ว่าภาพถูกตัดต่ออันทำได้ง่าย การพิสูจน์ว่าการนำภาพไปลงเว็บทำ
ให้ได้รับความอับอายก็พิสูจน์ง่าย แต่การพิสูจน์ว่า ภาพนั้นทำให้เสียชื่อเสียง, ถูกดูหมิ่น, ถูกเกลียดชัง
อาจจะพิสูจน์ได้ยาก อย่างไรก็ตามการเป็นความก็จะยุ่งยาก เสียเวลาและทำให้เกิดความเครียด พวกเราจึง
ต้องตั้งวงเรื่องนี้ และไม่ควรคิดนำภาพผู้อื่นมาตัดแปลง หรือตัดต่อเป็นอันขาด

ถ้ามีผู้แอบถ่ายภาพของเราไปลงในเว็บโดยไม่ตัดแปลง แต่เป็นภาพที่ไม่อยากเปิดเผย อาจจะไม่คิด
ตามมาตรฐานนี้ แต่อาจจะผิด พรบ. ฉบับอื่นได้ อย่างไรก็ตามหากทำให้เราเสียชื่อเสียงหรือถูกดูหมิ่นก็ควร
ปรึกษาทนายความว่าจะฟ้องร้องได้ไหม ยกตัวอย่างเช่น การไปแอบถ่ายภาพเปลือยของผู้อื่นในที่ลับตา
เช่นในห้องน้ำ โดยเจ้าตัวไม่รู้ไม่เห็น แล้วนำมาลงในเว็บนั้น ประการแรกก็ผิดศีลธรรม และ ประการที่
สองก็ย่อมจะถูกฟ้องร้องได้

พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอย่างไรบ้าง

พรบ. นี้กำหนดให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีหนังสือสอบถามหรือเรียกบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการกระทำ
ความผิดมาให้ถ้อยคำ ส่งคำชี้แจง ส่งเอกสาร ข้อมูล หรือ หลักฐานต่าง ๆ ได้, เรียกข้อมูลจราจรทาง
คอมพิวเตอร์จากผู้ให้บริการมาตรวจสอบได้, เรียกข้อมูลเกี่ยวกับผู้ใช้บริการมาตรวจสอบได้, ทำสำเนา
ข้อมูลคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ได้, สั่งให้บุคคลมอบข้อมูลและอุปกรณ์แก่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้, ตรวจสอบหรือ
เข้าถึงระบบคอมพิวเตอร์และข้อมูลคอมพิวเตอร์ต่าง ๆ ได้, ถอดรหัสลับของบุคคลได้, หรือ ยึดและอายัด
ระบบคอมพิวเตอร์เพื่อให้ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับการกระทำความผิดและผู้กระทำความผิดได้

ข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์คือข้อมูลอะไร มีวัตถุประสงค์อะไร

คือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการติดต่อสื่อสาร ที่สามารถใช้ระบุได้ว่า ใครได้ใช้คอมพิวเตอร์และเครือข่าย
ณ ที่ใด ติดต่อกับคอมพิวเตอร์ ณ ที่ใด เมื่อเวลา และ วันที่ ใด มีประมาณการส่งข้อมูลมากน้อยแค่ไหน ใช้
ระยะเวลาทั้งหมดเท่าใด

การจัดเก็บข้อมูลจราจรนี้ก็เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบร่องรอยการก่ออาชญากรรม
ได้ เช่น ในกรณีที่มีคนแอบเข้ามาในระบบคอมพิวเตอร์ของเราแล้วแก้ไขข้อมูลการขายสินค้าของเราจนทำ
ให้บริษัทเสียหาย ข้อมูลที่เราเก็บไว้ก็สามารถใช้ตรวจสอบได้ว่า เกิดเหตุเมื่อใด ผู้บุกรุกใช้เครื่อง
คอมพิวเตอร์ของใคร และพนักงานเจ้าหน้าที่ก็สามารถตามไปตรวจสอบข้อมูลจราจรของคอมพิวเตอร์ที่
เกี่ยวข้องซึ่งอาจเป็นของบริษัอื่น ๆ ว่า ผู้บุกรุกใช้คอมพิวเตอร์ที่ใดก่อเหตุ และ ถ้าบริษัทนั้นจัดเก็บข้อมูล
ไว้อย่างถูกต้องก็สามารถระบุตัวผู้ก่อเหตุได้

ประเด็นนี้เองจึงทำให้เราต้องระมัดระวังไม่ให้ผู้อื่นใช้รหัสผ่านของเราในการใช้คอมพิวเตอร์ที่เรา
รับผิดชอบ มิฉะนั้นแล้วหลักฐานจะชี้มาว่าตัวเราเป็นผู้กระทำผิด

ผู้บริหารบริษัทและหน่วยงานควรดำเนินการอย่างไรจึงจะเป็นไปตาม พรบ. นี้

เรื่องแรกก็คือกำหนดเป็นนโยบาย และ สื่อสารให้พนักงานทุกคนเข้าใจว่าจะต้องไม่กระทำความผิด
ตามที่ระบุไว้ใน พรบ. ฉบับนี้ ผู้บริหารควรสอดส่องดูแลว่ามีพนักงานคนไหนที่มีพฤติกรรมที่น่าจะเป็น
ความเสี่ยงต่อการกระทำผิด และเรียกตัวมาอบรมชี้แจงให้ยุติการกระทำที่อาจจะทำให้เกิดความเสียหาย

ผู้บริหารต้องกำหนดเป็นหลักการว่า ผู้บริหารจะต้องกำหนดชื่อผู้ใช้เครื่อง (User ID) และ
รหัสผ่านให้แก่พนักงานผู้จำเป็นต้องใช้ระบบคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานของบริษัทหรือหน่วยงาน โดย
กำหนดแยกกันให้ชัดเจน ไม่ควรกำหนดให้พนักงานหลายคนใช้ User ID และ รหัสผ่านเดียวกัน เพราะถ้า
เกิดปัญหาแล้ว จะไม่สามารถระบุว่าใครคือผู้กระทำผิด

ผู้บริหารต้องสั่งให้ศูนย์คอมพิวเตอร์จัดเก็บข้อมูลจราจรทางคอมพิวเตอร์เอาไว้อย่างครบถ้วนตาม
เกณฑ์ที่ทางกระทรวงไอซีทีกำหนดเป็นเวลาอย่างน้อย 90 วัน

ผู้บริหารต้องให้ความร่วมมือกับพนักงานเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบในกรณีที่เกิดปัญหาหรือข้อ
สงสัยว่าเกิดการก่ออาชญากรรมขึ้นตาม พรบ. นี้ ทั้งนี้รวมทั้ง การส่งมอบข้อมูลต่าง ๆ รวมทั้งอุปกรณ์
คอมพิวเตอร์ให้แก่พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อตรวจสอบด้วย

เราจะทราบได้อย่างไรว่าใครเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่

พนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายนี้จะต้องมีบัตรประจำตัวออกโดยกระทรวงไอซีที และพนักงาน
เจ้าหน้าที่ทุกคนก็ต้องแต่งตั้ง โดยการประกาศชื่อให้ทุกคนทราบแล้ว ถ้าสนใจเราก็อาจจะอ่านรายชื่อได้จาก
เว็บของกระทรวง

ผู้ใช้คอมพิวเตอร์ควรทราบเนื้อหาของกฎหมายอื่น ๆ อีกหรือไม่

ควรทราบเรื่องกฎหมายลิขสิทธิ์ เพราะได้กำหนดไว้ว่า โปรแกรมคอมพิวเตอร์เป็นทรัพย์สินทาง
ปัญญาที่รัฐให้ความคุ้มครองแก่ผู้มิลิสิทธิ์ นั่นคือ เราจะไปก๊อปปี้โปรแกรมของผู้มิลิสิทธิ์มาใช้โดยไม่
จ่ายค่าสิทธิ์ในการใช้ไม่ได้

โปรแกรมที่มีใช้กันอยู่ทุกวันนี้มีหลายลักษณะ โปรแกรมที่เราเขียนขึ้นมาใช้สั่งงานคอมพิวเตอร์
เองนั้น เวลานี้มีน้อยเพราะการเขียนโปรแกรมเองค่อนข้างยาก, บริษัทไม่มีพนักงานที่มีความสามารถ
ทางด้านนี้มากพอ และ งานที่จะต้องนำมาเขียนเป็นโปรแกรมนั้นมีความซับซ้อนมาก แต่เราก็ต้องเขียน
โปรแกรมเองถ้าหากงานนั้นเป็นงานที่พิเศษหน่อย และไม่เหมือนกับของบริษัทอื่น เช่นระบบ QRMS
บริษัทต้องพัฒนาเอง ไม่มีที่ไหนขายให้ แต่ถ้าหากเป็นงานที่บริษัททั่ว ๆ ไปต้องใช้ใช้งาน แม้จะเป็นงานที่
ซับซ้อน ก็มักจะมีคนเขียนโปรแกรมออกมาขายอยู่แล้ว เราก็ไม่ต้องพัฒนาเอง เพียงแต่ไปซื้อโปรแกรมที่มี

ผู้จัดทำขึ้นแล้วมาดัดแปลงให้เหมาะกับการทำงานของบริษัท เช่น โปรแกรมทำบัญชี ซึ่งมีผู้พัฒนาขายหลายราย โปรแกรมที่ซื้อมาใช้ในส่วนนั้นมีราคาแพง ส่วนโปรแกรมที่เขียนใช้เองนั้นแม้จะดูเหมือนไม่ต้องเสียเงินซื้อ แต่ในความเป็นจริงแล้วกลับมีค่าใช้จ่ายโดยรวมแพงกว่า โปรแกรมที่มีผู้ขายให้ใช้กับเครื่องพีซีมีมากด้วยกัน และบางโปรแกรมที่จำเป็นสำหรับเรา เช่น Microsoft Office ก็มีราคาแพงมาก ดังนั้นผู้ที่ต้องการประหยัดค่าใช้จ่ายจึงมักจะก๊อปปี้โปรแกรมเหล่านี้มาใช้ โดยดาวน์โหลดจากระบบอินเทอร์เน็ตหรือซื้อแผ่นซีดีที่มีผู้ก๊อปปี้ออกมาขาย นอกจากนั้นเรื่องน่าสนใจก็คือ เวลานี้มีผู้ที่ทำโปรแกรมที่มีประโยชน์ออกมามาก แต่เขาไม่คิดเงิน หรือคิดก็คิดไม่แพงนัก โปรแกรมเหล่านี้เรียกกันว่า โปรแกรม Open source คือโปรแกรมที่เปิดเผยต้นฉบับให้นำไปใช้หรือไปดัดแปลงได้

ผู้ใช้คอมพิวเตอร์บางคนมีความรู้ทางด้านคอมพิวเตอร์ดี สามารถก๊อปปี้โปรแกรมต่าง ๆ ที่เจ้าของผู้ผลิตเขาได้กำหนดวิธีป้องกันไว้แล้ว (เรียกว่าแกะโปรแกรม) เมื่อก๊อปปี้แล้วก็เลยใช้ได้ฟรี ไม่ต้องเสียเงินซื้อแพง ๆ บางโปรแกรมแกะได้แล้วก็นำอัดลงบนแผ่นซีดีขายเอาเงินเข้ากระเป๋าด้วย การที่เราไปนำโปรแกรมเหล่านี้มาใช้โดยไม่ยอมซื้อชุดที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้องนั้น จึงผิดกฎหมายลิขสิทธิ์ ทำให้ผู้ใช้และผู้บริหารมีความเสี่ยง หากถูกเจ้าของโปรแกรมจับได้ ก็จะมีโทษทั้งจำทั้งปรับ (กฎหมายลิขสิทธิ์เป็นกฎหมายอาญา) แล้วยังถูกฟ้องทางแพ่งได้อีกด้วย กฎหมายนี้ได้กำหนดให้มีพนักงานเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเข้ามาตรวจค้นระบบคอมพิวเตอร์ในสำนักงานด้วย ดังนั้นถ้าหากเขามาตรวจค้นและพบซอฟต์แวร์ที่ไม่มีลิขสิทธิ์ถูกต้อง เราก็จะเกิดปัญหาได้

ดังนั้นวิธีที่ถูกต้อง ก็คือ บริษัทเองก็ต้องซื้อโปรแกรมที่มีลิขสิทธิ์มาใช้ และ พนักงานก็ต้องไม่ซื้อแผ่นซีดีที่นำโปรแกรมราคาแพงมาบรรจุขายราคาแผ่นละร้อยบาทมาบรรจุใช้งานในเครื่องที่สำนักงาน และไม่ควรวาดน้โหลดโปรแกรมต่าง ๆ จากอินเทอร์เน็ตมาใช้ด้วย เพราะบางโปรแกรมก็มีไวรัสติดมาด้วย เมื่อเรียกโปรแกรมขึ้นมาทำงาน ไวรัสก็แสดงผลฤทธิ์ ทำให้ข้อมูลคอมพิวเตอร์เสียหาย หรือทำให้การทำงานของคอมพิวเตอร์เกิดปัญหาห้ขัดข้องได้
